

Bršljan

Bršljan (*Hedera helix* L.) pripada porodici *Araliaceae*. Poznat je i pod nazivima: barsijan, beštran, bršljen, brštan. Višegodišnja je drvenasta, zimzelena biljka. Listovi su kožasti, zeleni ili prošarani bijelim i srebrnastim šarama, srcolikog ili varijabilnog oblika. Spiralno su rapoređeni po stabljici koja se pomoću zračnog korijenja penje i prihvaća za podlogu.

Bršljan cvate od kolovoza do listopada. Cvijet je zelenkasto-žut, dvospolan. Plodovi su bobice najprije zeleni, a kad sazriju u proljeće crni.

Listovi, cvjetovi i plodovi bršljana su gorkog okusa i otrovni.

No, kada se koriste u malim količinama listovi djeluju ljekovito. Ljekovito djeluje na krvne žile i srce te protiv upale mokraćnog mjehura i bijelog pranja u žena. Koristi se kao narodni lijek za liječenje rana koje teško zarašćuju, protiv kašlja i bolesti dišnih putova. Smanjuje upalu očiju, otok nogu, katar pluća i želuca, crijeva i mokraćnih organa. List bršljana koristi se za liječenje kožnih bolesti, zaglađivanje kože, protiv celulita i strija.

Lišće bršljana se bere od proljeća do jeseni, cvijet u listopadu, a plod se bere kad dozori.

Biljka sadrži: saponozid, glikozid hederin, jabučnu i mravlju kiselinu, treslovinu, pektin i kolesterol.

Slika 1. Bršljan (Foto: Lj. Magdić)

Budući da se pomoću zračnog korijenja privija uza sve na što naiđe, bršljan je postao simbol prijateljstva i ljubavi. Pjesnicima antike bio je simbol ljubavnih zagrljaja.

No, na bršljanu i uz njega rado obitavaju neke vrste sisavaca, ptice i kukci.

Od sisavaca rado ga brste ovce i koze.

Bršljan predstavlja sklonište za ptice koje svoja gnijezda svijaju duž zidova i po stablima pod nepromočivim pokrovom bršljana. Tijekom zime ptice se hrane zelenim plodovima bršljana.

Kukci rado posjećuju bršljan ili pak obitavaju na njemu.

Tijekom zimskog razdoblja na bršljanu rado obitavaju i uspješno prezimljavaju sljedeće vrste predatora:

- stjenice iz roda *Orius*,
- božje ovčice (*Coccinellidae*) i
- mrežokrilke (*Chrysopidae*).

Predatori su korisni organizmi koji se hrane štetnicima i tako pomažu u regulaciji brojnosti istih.

Primjerice stjenice iz roda *Orius* hrane se gusjenicama, ličinkama, lisnim ušima, crvenim paukom, lisnim buhama, resičarima i dr.

Odrasla stjenica može pojesti do 100 crvenih pauka na dan dok ličinka zahtjeva više hrane te tijekom svog razvoja poždere 300-600 crvenih pauka ili pak 100-200 ličinki lisnih uši.

Slika 2. Predatorska stjenica *Orius insidiosus* u potrazi za lisnim ušima
(Preuzeto: www.ars.usda.gov)

Imago i ličinke božje ovčice (*Coccinellidae*) se hrane štetnicima i to lisnim i štitastim ušima, jajima i ličinkama crvenog pauka. Odrasla bubamara pojede 75 lisnih uši na dan, a tijekom života pojede do 3000 lisnih uši. Ličinka božje ovčice tijekom svog razvoja (2-4 tjedna) pojede 500-1000 lisnih uši.

Slika 3. Sedamtočkasta božja ovčica na listu kupine (Foto: M. Ševar)

Mrežokrilke (*Chrysopidae*) ili zlatooke korisne su jer se njihove ličinke hrane lisnim ušima, ličinkama štitastih uši, jajima cikada, resičara, leptira, kornjaša i grinja.

Ličinka mrežokrilke tijekom svog razvoja poždere do 500 lisnih uši, 500 jaja leptira, 12000 jaja crvenog pauka ili 11000 ličinki crvenog pauka.

Slika 4. Odrasle mrežokrilke hrane se cvjetnim nektarom a ličinke štetnicima
(Preuzeto: www.bioforsk.no)

Sadnja bršljana pomaže uspješnijem prezimljavanju spomenutih predatorskih vrsta. Ljeti bršljan predstavlja utočište za pepeljastog i žutog grozdovog moljca, štetnike vinove loze. U tom slučaju grozdovi moljci čine manje štete vinovoj lozi, jer radije obitavaju na bršljanu, gdje odlažu i jaja. Stoga je bršljan poželjno saditi kraj vinograda, voćnjaka ili na površinama za očuvanje biološke raznolikosti. Prirodne živice također učinkovito održavaju mehanizme koji reguliraju odnos predator - parazit.

***HZPSS, Ured ravnatelja
mr. sc. Marija Ševar
Načelnica odjela za integriranu i ekološku poljoprivredu***